

Høstutstillingen og 22. juli

Øivind Storm Bjerke KOMMENTAR

Juryen annonserte på forhånd at mye av det innsendte maleriet til Høstutstillingen lot seg relatere til bombeangrepet og massakren 22. juli 2011. Av de antatte arbeidene ser vi lite igjen av dette. Det ville vært interessant om juryen hadde problematisert det å skape kunst som forholder seg til den konkrete historiske hendelsen. Enkelte verker vekker assosiasjoner til den, men kun Sverre Mallings rettstegetninger har en direkte relasjon.

Det er nærliggende å tolke Fredrik Raddums skulptur «The Human Condition». Sverdet som toppfiguren holder kan leses som symbol for en som foregir å utkjempet et ridderslag, men arbeidet oppleves i det vesentlige som en generell kommentar til voldsbruk som primitiv impuls. Det er også mulig å knytte Odd Nerdrums maleri «No Witness» til 22. juli, men personlig finner jeg også dette arbeidet, i likhet med Raddums skulptur, mer som et symbolsk uttrykk for overgrep, hevngjerrighet og vold. Det er mer en studie i grusomhet enn et verk som gir oss innsikt i politisk og ideologisk fundamentert terrorisme. Bildet er karaktéristisk for Nerdrums stil, med en summarisk behandling av landskapsbakgrunnen som forsterker opplevelsen av fravær av noen kontekst for handlingen. Karl Erik Nilsens tresnitt «Ved bredden», der to mennesker bøyer seg over en tredje, som vi kan ane skal fraktes over til dødsriket, blir et sterkt og enkelt symbol på avskjed. Bildet er fra 1988 og er en tributt fra juryens side til den fine grafikereren som døde i 2011.

Sverre Mallings rettstegetninger forteller oss heller ikke noe om den kontekst terroristens handlinger står i. På en indirekte måte demonstrerer imidlertid Mallings håndverksmessig eksellente tegninger på et subtilt vis

PORTRETTER: Sverre Malling stiller ut. **FOTO:** HØSTUTSTILLINGEN

hvordan den som har utført umenneskelige handlinger kan håndteres på en sivilisert måte. Det må ha vært en voldsom påkjenning for tegneren å sitte i rettsalen og formidle et portrett av terroristen.

Malling tar i bruk en konvensjon som hviler på konsentrasjon om ansiktet. Portrettypen forbinder vi med en humanistisk tradisjon der den portrettede og den som lager portrettet opptrer som likeverdige parter. Det er ikke en uproblematisert måte å vise terroristens ansikt på; men det er en form som gjør han til «en av oss», det vil si et ansvarlig individ utstyrt med de moralske egenskaper vi forbinder med et menneske og dermed også en person vi fordermer sivilisert. Terroristen har imidlertid satt seg utenfor alt som kjenner tegner sivilisert og etisk akseptert adferd, men har altså likevel krav på en behandling fra samfunnets side som er den motsatte av hva han selv har demonstrert.

Når Malling unngår å vise ham som et monster, karikere ham eller spotte ham, opptrer han mot overgriperen med den respekt for mennesket og med en innlevelse i det individ som sitter foran ham, som terroristen selv har manglet. Tegningene blir dermed en demonstrasjon på at det er mulig å framstå med en menneskelighet og en verdighet for den enkelte, selv i møtet med den mest groteske umenneskelighet. Men, det er et men ved dette: Det å miste sitt ansikt er noe av det verste som skjer et menneske, og det er et tankekors at mens vi husker gjerningsmannens ansikt, er ofrenes ansikter på det nærmeste borte fra den offentlige hukommelse.

Øivind Storm Bjerke
kultur@klassekampen.no

Utgreiing på veg

Utgreiinga av Tøyen og Tullinløkka som alternative plasseringar for eit nytt Munch-museum skal i dag bli overlevert til Oslo kommune ved Kulturbyggene i Bjørvika. Det opplyser byråd for kultur og næring Hallstein Bjercke. Etter at etaten har sikra seg at utreiarene har besvart oppdraget, vil byråden få overlevert rapporten mot slutten av veka. Då vert den også offentleg innan kort tid. Arbeidet med å kvalitetssikra utreiarene sine tal kjem likevel til å ta kring fire veker, og byråden planlegg å kunne leggja fram ein sak med anbefaling for bystyret i november.

Maria Horvei

OSLO: Fredag denne veka opnar dørene for Jon Benjamin Tallerås sitt bidrag til Oslo Kunsthalls såkalla Oslo-prosjekt. «Ledigang og omkringdriven» heiter utstillinga og er ei synleggering av hol og ubrukte område i byarkitekturen. **MH**

MOSS: Årets sommarutstilling er plukka ned frå Galleri F15 på Jeløya utanfor Moss. På veg opp er Østlandsutstillinga 2012, som opnar på laurdag. «Stereo. Not Mono» har med verk frå norske og tyske kunstnarar og står til 18. november. **MH**

Maria Horvei

Mangfold og nye talenter

Høstutstillingen er i år velsignet fri for strategiske manøvre som skal signalisere at den er trendriktig. Sterkest inntrykk gjør arbeider som er estetisk og tematisk uprovoserende. De er ofte vakre og poetiske, med en stillfaren humor som undertone.

KUNST

Høstutstillingen 2012
Kunstnernes Hus, Oslo
Står til 7. oktober.

ANMELDELSE

Min personlige favoritt er Svein Flygari Johansens underfundige og lekne ordspill på begrepet «Timetable». Arbeidet er konstruert i et rom der vi titter inn på et bord med et glass. Det beveger seg omkring på bordplaten etter som bordet rister i takt med bevegelser skapt av passeringer på en fjerntliggende jernbanelinje. Informasjonen om svingingene i linjene overføres digitalt og setter i gang bevegelser i den robotstyrte platen bordet er stilt på. Det hele er programmert slik at

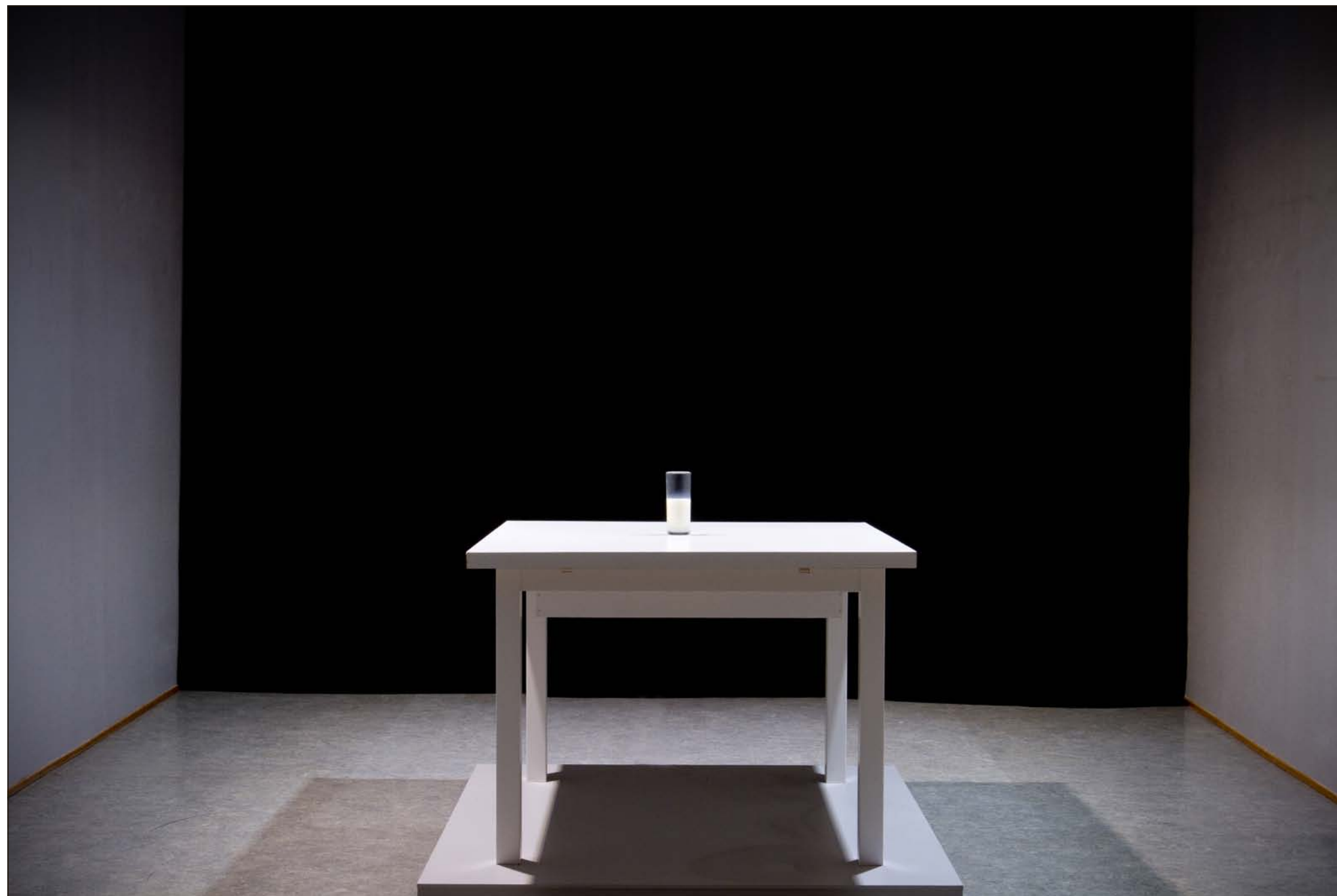
MORBID: Christopher Nielsens installasjonen «Mausoleum» og «Nielsens Sarkofag» tar i bruk en postmoderne ironi som er anarkistisk, morbid og sivilisasjonskritisk, mener Øivind Storm Bjerke.

glasset aldri faller utenfor bordkanten.

Svein Flygari Johansen er alt en etablert og høyt respektert kunstner, men altså debutant. Det viser at Høstutstillingen ikke lenger er den porten inn i kunstfeltet den engang var. Den kan like gjerne kan fungere som en arena for å nå fram til et bredt publikum for godt etablerte kunstnere. Ikke minst er den viktig for kunstnere som står uten gallerier.

Godt etablert er også debutanten Barbro Marie Tiller. Hun har en lang karriere bak seg som vel ansett bildekunstner i Trondheim. Tillers konseptuelle verk består av pressede planter av arter som anses som ugress, samlet i hennes nærområde. En tankevekkende og vittig kommentar til naturens gjenstridighet – en gjenstridighet som her metaforisk også kan forstås som et symbol for kunst og kunstnere som opptrer som uønsket ugress.

Blant debutanter ellers er det grunn til å merke seg Peder Kirkvaag Bugge. Hans «Nachtwache» viser at det konstruktivistiske maleriet fortsatt byr på muligheter til fornyelse og utvikling. Kirkvaag Bugge har allerede hatt flere mindre utstillinger der han imponerer med sin standhaftige konsekvens. Steffen Krüger og Tammo Rist har et fotobasert fellesarbeid med temaet «stoffskifte». Det er basert på røntgenbilder av lastebiler som har krysset grensen på Svinesund. Lasten gir et bilde av Norges stoffskifte, med transportsystemet som bilde på sirkulasjonen. Ellen Ugelstad og Torsteins Ugelstads multimedieverk forteller om søskenforholdet

BEVEGELSE: Svein Flygari Johansens «Timetable» viser et bord med et glass som seg beveger seg når bordet rister i takt med bevegelser skapt av passeringer på en fjerntliggende jernbanelinje. **FOTO:** ANU VAHTRA/HØSTUTSTILLINGEN

mellom søsteren og hennes schizofrene bror. Det er interessant å merke seg at flere av debutantene opptrer i par. Kunst forbindes gjerne med manifestasjoner av sterk individualitet, men realiteten er at mange kunstnere er på sitt beste når de utvikler sine ideer innenfor et fellesskap og i dialog med sine kolleger.

Elin Brissmans presise maleri av en husfasade og Marthe Elise Stramruds små bilder av isolerte hverdagslige objekter fengsler med sitt reine og prunkløse språk. Ina Marie Winther Åshaug's

fire beskjedne malerier og tegninger er med sin blanding av naivitet og raffinement et personlig bidrag til en type inderlig figurasjon med motiver fra den nære hverdag, som ser ut til aldri å gå av mote. Til den kategorien hører også Sigbjørn Bratlies fargerike maleri med striper malt i et mønster som plutselig samler seg til en naturalistisk imitasjon av en fillerye.

På bakgrunn av det sterke innslag av tradisjonelle motiver hentet ut fra hverda-

gen, er det helt på sin plass at klassikeren Hanne Borchrevink har med to karakteristiske bilder av sitt uopplitelige motiv av husformer. Juryen skal også ha ros for å ha funnet rom for en original bildekaper som Bertil Greging. Han har skapt et eget univers av figurer og ornamenter som har vokst ut av 1980-årenes graffiti og heftige maleri. Til de godt etablerte kunstnere hører også fotografen Raymond Mosken for et rent og klassisk

Kunstens klangbotn

Den internasjonale gruppeutstillinga «I Wish This Was a Song», som ser på tilhøvet mellom musikken og kunsten, opnar denne veka på Museet for samtidskunst i Oslo. I samband med utstillinga vil ei rekke med performanceverk og konsertar gå av stabelen, mellom anna «Oslo Complaints Choir», som er ein nykomponert klagesymfoni med klager frå Oslo-borgarar, komponert av den svenske komponisten Georg Wadenius. Urframføringa skjer på opningsdagen torsdag 13. september.

MALERI: Peder Kirkvaag Bugges «Nachtwache» viser at det konstruktivistiske maleriet fortsatt byr på muligheter til fornyelse og utvikling, skriver Øivind Storm Bjerke. **ALLE FOTO:** ANU VAHTRA, HØSTUTSTILLINGEN

Smålåten er ikke Christopher Nielsen, som har med seg et team på fire medarbeidere. Installasjonen «Mausoleum» der vi finner «Nielsens Sarkofag» tar i bruk en postmoderne ironi som er anarkistisk, morbid og sivilisasjonskritisk på en freidig og taktløs måte. En lavmælt, men også insisterende sivilisasjonskritikk preger Per Kristian Nygårds digre minimalistiske skulptur av papp; «Untitled House» er like sjarmende som en boligblokk i Berlin. Denne typen boligblokker er i de seinere tiårene blitt sprenget bort eller forsynt med utvendige glassverandaer og livlige fargefelte for å myke dem opp. Med sin nerdede monomani er Nygårds arbeid en ironisk kommentar til trøstesløs systembyggeri og ensretting. Utstillingen viser at vi har en lokal norsk kunstsene preget av mangfold og jevn tilstrømning av nye talenter. Med dette kan vi si at utstillingen oppfyller sine viktigste funksjoner. Vi kan trygt se fram til at Høstutstillingen vil finne sted også neste år. Ikke dårlig av en institusjon som har blitt 130 år og avviklet 125 utstillinger.

Øivind Storm Bjerke
kultur@klassekampen.no